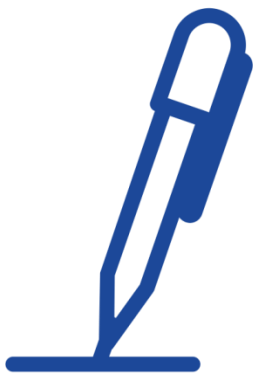

Competenties en training voor vrijwilligers

december 2018

Competenties van vrijwilligers

Als het gaat om de inzet van vrijwilligers in educatieve trajecten onderscheiden we twee soorten competenties:

- *algemene competenties* die iedere vrijwilliger moet hebben, in welke organisatie hij of zij dan ook werkt, binnen educatieve trajecten.
- *specifieke competenties* voor vrijwilligers die werken met de doelgroep NT1.

Op basis van onderzoek naar competenties van vrijwilligers in educatieve trajecten uit 2011¹, competentieprofielen die ontwikkeld zijn in internationale projecten zoals het SEA-project² en het competentieprofiel dat voor het VIME-project³ is ontwikkeld, komen we tot de onderstaande beschrijving van de gewenste competenties van vrijwilligers in NT1-trajecten.

Het gaat hier (nog) niet om een competentieprofiel dat uitgetest, bijgesteld en gevalideerd is. De beschrijving is er vooral op gericht organisaties (aanbieders, vrijwilligersorganisaties etc.) te ondersteunen in het werven, selecteren van vrijwilligers en de matching van vrijwilligers met de beschreven rollen en taken.

A. Algemene competenties vrijwilligers in educatieve trajecten:

1. Aandacht, geduld en begrip tonen
2. Kunnen communiceren met docent en deelnemer
3. Kunnen samenwerken (met de docent, met andere vrijwilligers)
4. Kunnen plannen en organiseren
5. Flexibel, *open minded* zijn en bereid zijn om zelf te leren
6. Betrouwbaar zijn
7. Kunnen reflecteren op eigen handelen en feedback ontvangen

B. Specifieke kenmerken vrijwilligers in NT1-trajecten:

1. Het hebben van affiniteit met de doelgroep:
  - Enige kennis hebben van kenmerken van de doelgroep NT1
  - Respectvol benaderen van deelnemers als zelfstandige volwassenen
  - Bij voorkeur ervaring hebben met het begeleiden van de doelgroep NT1 deelnemers
2. Een informeel leerklimaat kunnen scheppen, waarin sprake is van wederzijds respect, samenwerking en gelijkwaardigheid;
3. Competenties in het ondersteunen van taal leren;
  - Gevoel hebben voor functioneel taalonderwijs, relatie kunnen leggen tussen het geleerde en de eigen leefomgeving van de deelnemer
  - Stimuleren en ondersteunen van zelfstandig leren en reflectie op het eigen leerproces door de deelnemer
  - Samen met leerders blijven zoeken naar wat hen motiveert.
  - Het kunnen scheppen van een informeel leerklimaat dat gericht is op respect, samenwerking en gelijkwaardigheid
  - Nadruk kunnen leggen op begeleiden, niet op instrueren

---

¹ Hanekamp, M. & Bos, I (2012). *Vrijwilligers in educatieve trajecten. Rollen, taken en competenties*. 's-Hertogenbosch, CINOP.

² Het SEA-project was een Europees (Grundtvig) project gericht op het definiëren van competenties voor professionals en vrijwilligers.

- Bereid zijn te werken onder regie van een docent
  - Kunnen werken met deelnemers in 1-op-1-situaties
  - Kunnen werken met deelnemers in kleine groepen
4. Affiniteit hebben met online leren, daar waar gebruik wordt gemaakt van digitale oefenprogramma's, sociale media of van een online-leren-aanpak.
- Plezier hebben in (digitaal) leren en dit kunnen overbrengen
  - Kennis hebben van en kunnen omgaan met de programma's op Oefenen.nl
  - Beheersen van Skype (installeren, gebruiken, kleine storingen verhelpen)

Eigen vaardigheden

Tenslotte is een goede beheersing van de Nederlandse taal een voorwaarde is om als vrijwilliger een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van de deelnemer binnen een NT1-traject. Bij voorkeur op niveau 3F van het Referentiekader taal en rekenen.

Bouwstenen voor de ontwikkeling trainingen voor vrijwilligers in NT1-trajecten

In trajecten voor NT1-leerders is het werken aan zelfvertrouwen het allerbelangrijkste, dat vraagt specifieke competenties van een docent, maar ook van een vrijwilliger.

Het werken aan zelfvertrouwen vergt een bijzonder veilige leeromgeving, zeker als het gaat om werken in groepen. In tegenstelling tot de situatie bij NT2 lijkt het daarom niet raadzaam om vrijwilligers zelfstandig te laten werken met NT1-deelnemers.

Zaken die in de training voor vrijwilligers benadrukt moeten worden, zijn:

- Motivatie op peil houden;
- Structuur aanbrengen: zowel in regelmaat van het leren (op vast tijdstip bv) maar ook vaste structuur van het begeleidingsmoment (wat heb je gedaan/hoe ging het, oefenen, plannen van wat nog gedaan moet worden, huiswerk nakijken of maken);
- Leren leren: organiseren van het leren;
- Kilometers maken in leren, dus veel helpen met oefenen en herhalen;
- Zelfstandigheid stimuleren en niet overnemen, een coachende houding aannemen;
- Kunnen inspelen op ervaring/gebeurtenissen;
- Zorgen voor positieve (succes)ervaringen;
- Altijd positieve feedback geven.

Het VIME project voor NT1 is uitgevoerd met de ondersteuning van het Steunpunt Basisvaardigheden.

De **Toolkit Vrijwilligersmodel NT1** bevat:

- Vrijwilligersmodel NT1
- Richtlijnen voor de training en competenties van vrijwilligers in NT1-trajecten
- De doelgroep NT1: kenmerken en leerdoelen
- Werkveld NT1: begrippen en verantwoording
- Vanuit beleid sturen op effectieve inzet van vrijwilligers
- Achtergronddocument *Inzet van vrijwilligers in (non-)formele volwasseneneducatie*

De Toolkit Vrijwilligersmodel NT1 vindt u op: www.steunpuntbasisvaardigheden.nl

Partners in het VIME NT1 project waren:

